

Извршена је анализа рукописа превода уџбеника **Историја, уџбеник са одабраним историјским изворима за пети разред основне школе на словачком језику**, ауторке Александре Смирнов Бркић, издавача ЈП „Завод за уџбенике“, Београд.

Констатује се да је горе наведени уџбеник **Историја, уџбеник са одабраним историјским изворима за пети разред основне школе** превод истог аутора, одштампаног на српском језику, издавача „Завод за уџбенике“, Београд, којег је Министарство просвете Републике Србије одобрило за издавање и употребу решењем број: 650-02-00040/2018-07 од 25.04.2018. године.

Уџбеник садржи седам поглавља и додатак.

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Уџбеник поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4.

Издавачу се скраће пажња на уочене грешке, које је потребно исправити:

- на првој страни испод назива *Dejepis*, уместо текста: *s dejepisnou čítankou a pracovným zošitom*, потребно је написати: *učebnica s vybranými historickými prameňmi pre piaty ročník základnej školy*;
- страна 2 – недостаје превод у вези тога ко је одобрио издавање и употребу уџбеника, решење о одобрењу уџбеника, штампе, тиража, итд.;
- страна 6 – у 9. реду реч *KEDY*, и у последњем пасусу у другом реду реч *MINULOSTI* означити љубичастом бојом;
- страна 7 – у четвртом ред реч *HERODOTOS* означити љубичастом бојом;
- страна 8 – следеће речи означити љубичастом бојом: у другом реду реч *HISTORICI*, испод наслова *Čo sú to historické pramene*, у трећем реду речи: *HISTORICKÉ PRAMENE*, почетак другог пасуса: *Hmotné historické pramene*, реч *ARCHEOLÓGOVIA* у петом реду другог пасуса и реч *ARCHEOLÓGIA* у првом реду другог ступца. Такође, реч *MÚZEÁCH* у трећем реду и почетак следећег пасуса: *Písané historické pramene*;
- страна 9 – у првом реду реч *ARCHÍVOCH* и у другом реду реч *KNIŽNICIACH* означити љубичастом бојом; у трећем пасусу речи *ľudová slovesnosť*, такође означити љубичастом бојом;
- страна 10 – у трећој реченици реч *Ilias* и у деветој реченици речи *Priamov poklad* означити љубичастом бојом;
- страна 14 – у првој реченици реч *KEDY*, у другој реченици речи *PORADIE* и *SLED* означити љубичастом бојом; у другом ступцу, други ред, реч

CHRONOLÓGIA, у деветом реду реч *MEDZNÍK*, у 17. реду речи *PRED NAŠÍM LETOPOČTOM* и у 18. реду речи *NÁŠ LETOPOČET* означити љубичастом бојом;

- страна 15 – у првом реду речи *Prvé Olympijské hry* означити љубичастом бојом; у четвртном реду уместо речи *olympijský* написати реч *olympiáda*; у другом пасусу уместо речи *Založenia* написати реч *Založenie* а речи *Založenie mesta Rím* означити љубичастом бојом; у трећем пасусу речи *Od stvorenia sveta* и у петом пасусу реч *Hydžra* означити љубичастом бојом; на крају странице речи *DESAŤROČIE*, *STOROČIE* и *TISÍCROČIE* означити љубичастом бојом;
- страна 16 – цео други пасус означити љубичастом бојом; у трећем пасусу реч *DÁTUM*, у четвртном пасусу реч ***okolo***, у петом пасусу речи: *PERIODIZÁCIA*, *PREDHISTORICKÉ (PRAVEK)* и *HISTORICKÉ* и у последњем пасусу реч *PÍSMA* означити љубичастом бојом;
- страна 17 – у другом пасусу, четвртном реду, реч *KDE* и у претпоследњем реду речи *Historická geografia* означити љубичастом бојом; такође, у другом ступцу све речи написане великим штампаним словима означити љубичастом бојом;
- страна 18 – у петом реду речи *slnečné hodiny* у седмом реду речи *rieskové hodiny* и у 11. реду речи *vodné hodiny* означити љубичастом бојом;
- страна 24 – у другом пасусу речи *KAMENNÚ* и *KOVOVÚ DOBU* означити браон бојом;
- страна 25 – у првом и другом пасусу све речи написане великим штампаним словима означити браон бојом;
- страна 26 – у другом пасусу све речи написане великим штампаним словима означити браон бојом;
- страна 27 – у првој реченици после речи *Počas* додати реч *staršej*;
- страна 28 – у првом пасусу речи *OHEŇ* и *KOLESO* означити браон бојом;
- страна 31 – у другом пасусу, осмом реду, речи *LEPENSKÉHO VÍRU* означити браон бојом;
- страна 32 – у првом пасусу реч *VINČE* и у другом пасусу речи *Rudna glava* означити браон бојом;
- страна 33 – у првом пасусу у десетом реду после речи *že* додати реч *je*;
- страна 38 – у другом ступцу реч *STAROVEK* и речи написане великим

штампаним словима: *STAROVEKÝ VÝCHOD, STAROVEKÉ GRÉCKO, OBDOBIE HELENIZMU, STAROVEKÝ RÍM* означити наранџастом бојом; реч *RYM* исправити у *RIM*;

- страна 39 – све речи написане великим штампаним словима (*OBRÁZKOVÉ PÍSMO, KLINOVÉ PÍSMO, HIEROGLYFY, HLÁSKOVÉ PÍSMO, ALFABETA*) означити наранџастом бојом;
- страна 40 – у првом ступцу све речи написане великим штампаним словима (*OTROCI, SLOBODNÝCH, OTROKOV, ARISTOKRACIU, NÁROD, MESTÁ*) означити наранџастом бојом; у другом ступцу, у 12. реду реч *MESTA-ŠTATY* и у 14. реду реч *PANOVNÍK* означити наранџастом бојом; такође у другом ступцу седма реченица није до краја преведена, само део;
- страна 42 – све речи написане болдованим словима (*CHETITI, Hattušaš, SÝRIA, Charpa, Ugarit, FENÍCIA, TYROS, Byblos, Sidón, Kartágo, PALESTÍNA, Filištínsky, Mojžiš, Jeruzalem, Izrael, Judsko, Šalamún, Múr plaču*) означити наранџастом бојом;
- страна 43 – све речи написане болдованим словима (*písma, eposy, pečate, horoskopy, astrológiou, astronómiau, lekári, matematici, stavitelia, vojenskú techniku, viera vo viacerých bohov, POLITEIZMUS, Jahveho, viera v jedného boha, MONOTEIZMUS, JUDAIZMUS, KRESTĀNSTVO, Ježiša Krista*) означити наранџастом бојом;
- страна 46 – у другој реченици уместо речи *Tento chrobák* написати реч *On*;
- страна 47 – у вежби означеној плавом бојом избацити прву изјаву (нема је у српском уџбенику);
- страна 48 – све речи написане великим штампаним словима (*MEZOPOTÁMIA, SUMER, AKKAD, BABYLON, SARGÓN*) означити наранџастом бојом;
- страна 49 – у другом пасусу реч *CHAMMURAPI* означити наранџастом бојом;
- страна 50 – испод друге слике, у другој реченици реч *Aššur* означити наранџастом бојом;
- страна 51 – у другој реченици реч *Ninive*, у трећој реченици реч *AŠŠURBANIPAL*, у седмој реченици речи *KÝROSA II. VEL'KÉHO* и последњу реч на страници *PERSEPOLIS*, означити наранџастом бојом;
- страна 52 – у другом пасусу речи *Copy, Cut* и *Paste* зацрвенити; у наслову додати реч *intelligentnom – Práca s obrázkami na intelligentnom telefóne*;

- страна 52 – у претпоследњем пасусу речи *Epos o Gilgamešovi* и у последњем пасусу речи: *Anu*, *Šamaš* и *Ea* означити наранџастом бојом;
- страна 53 – у првом реду речи *Ištar* и *Marduk* и у трећем пасусу реч *ZIKKURAT* означити наранџастом бојом; у трећем пасусу, четвртом реду реч *ktorý* исправити у *ktorú*;
- страна 58 – следеће речи треба означити наранџастом бојом: у првом реду реч *Nil*, у трећем реду реч *Saharou*, у другом пасусу, у другом реду речи *Horný* и *Dolný Egypt*, у трећем реду реч *Menes*, у трећем пасусу у првом реду реч *FARAÓNA* а у четвртом реду речи *Ré* и *Ra*;
- страна 59 – следеће речи треба означити наранџастом бојом: у другом пасусу, четврти ред речи *STARÉ KRÁĽOVSTVO*, шестом реду реч *Memfis*, у осмом реду реч *PYRAMÍD*, у десетом реду реч *Cheops*, у трећем пасусу, у трећем реду реч *Tébu* и у петом реду речи *STREDNÉ KRÁĽOVSTVO*; у другом ступцу, у петом реду реч *Hyksósi*, у седмом реду реч *Ahmose* и у 10. реду речи *NOVÉ KRÁĽOVSTVO* такође означити наранџастом бојом;
- страна 60 – у првој реченици речи *Ramzes II.* и *Abú Simbel* у четвртој реченици треба означити наранџастом бојом;
- страна 61 – реч *HIEROGLYFY* у последњој реченици треба означити наранџастом бојом;
- страна 62 – следеће речи треба означити наранџастом бојом: у трећем реду речи *BALZAMOVANIE* и *MUMIFIKÁCIA*, шестом реду реч *túmia*, осмом реду реч *sarkofág*, у десетом реду речи *Veľké pyramídy* и у последњој реченици речи *Údolí kráľov*;
- страна 68 – све речи написане великим штампаним словима (*HELÉNMI*, *HELÁDA*, *HELÉN*, *LINEÁRNE PÍSMO*) означити плавом бојом;
- страна 69 – у шестом реду реч *MINOTAUROS* и у осмом реду реч *LABYRINT* означити плавом бојом;
- страна 70 – све речи написане великим штампаним словима (*IÓNI*, *AIOLOVIA*, *ACHÁJCI*, *MYKÉNY*, *MYKÉNSKE OBDOBIE*) означити плавом бојом;
- страна 71 – речи написане великим штампаним словима (*TRÓJA*, *DÓRI*) означити плавом бојом;
- страна 72 – у првом пасусу речи написане великим штампаним словима (*HÓMERSKÉ OBDOBIE*, *TEMNÝM OBDOBÍM*) означити плавом бојом; у другом пасусу у другој реченици реч *platón* такође означити плавом бојом; поред друге слике у тексту, у првој реченици након речи *Grécko* додати текст: а *Gibraltársky prieliv*;

- страна 76 – у трећем питању, између речи *nazývajú* и *grécke* треба додати реч *štyri*;
- страна 78 – у шестом реду реч *POLIS* означити плавом бојом;
- страна 79 – речи написане великим штампаним словима (*KOLÓNIE, KOLONIZÁCIA, SPARTIAKOV, PERIOIKOV, HEILÓTOV, ARISTOKRATICKÉ*) треба означити плавом бојом;
- страна 80 – речи написане великим штампаним словима (*BAZILEOVIA, GERÚZIOU, APELA, EUPATRIDI, DÉMOS*) треба означити плавом бојом;
- страна 81 – речи написане великим штампаним словима (*BAZILEOVIA, AEROPÁG, ARCHONTOV, DEMOKRACIA, SOLÓNOVE REFORMY, KLISTENOVÝMI REFORMAMI, EKLESII*) треба означити плавом бојом;
- страна 84 – у вежби означеној плавом бојом, у трећој изјави, уместо речи *aristokratické* написати реч *demokratické*;
- страна 86 – у осмом реду реч *IÓNIA* означити плавом бојом;
- страна 88 - у трећем пасусу, у осмом реду реч *TRIRÉMA* означити плавом бојом;
- страна 89 – речи написане великим штампаним словима (*DELSKÝ SPOLOK, PERIKLES, ZLATÁ DOBA ATÉN*) треба означити плавом бојом;
- страна 90 – у седмом реду у речи *Delfského* избацити слово *f* - (*Delského*);
- страна 94 – у одељку *PROJEKT*, у четвртом питању, уместо речи *ktorá* написати реч *ako*;
- страна 95 – у првом задатку у речи *Delfského* избацити слово *f* - (*Delského*);
- страна 96 – у вежби означеној плавом бојом, избацити четврту изјаву (нема је у српском издању);
- страна 97 – у трећем пасусу у првој реченици реч *Herodotos* и у трећој реченици реч *Tukydidés* означити плавом бојом;
- страна 98 – следеће речи означити плавом бојом: у другој реченици реч *Asklepia*, у трећој реченици реч *Hippokrates*, у другом пасусу у првој реченици реч *FILozOFIE*, у четвртој реченици речи *Sokrates, Platón* и *Aristoteles*, у шестој реченици реч *Akadémia*, у трећем пасусу речи *ALFABETU* и *DRAMU*, у четвртој реченици реч *Hómer* и у последњој реченици реч *Sapfo*; у другом пасусу, у деветом реду исправити реч *prd* у *pod*;

- страна 99 – у другој реченици речи *KOMÉDIE* и *TRAGÉDIE* означити плавом бојом; у другом пасусу реч *Demostenes* такође означити плавом бојом;
- страна 100 – у последњој реченици речи *KENTAUR* и *SYRÉNA* означити плавом бојом;
- страна 101 - речи написане великим штампаним словима (*CHRÁMY, DÓRSKOM, IÓNSKOM, KORINTSKOM ŠTÝLE, PARTENÓN, FEIDIAS*) треба означити плавом бојом; у трећем пасусу, у четвртој реченици између речи *považovaná* и *svetový* треба додати реч *za*;
- страна 108 – следеће речи означити црвеном бојом: у првом пасусу речи *HELENISTICKÉ OBDOBIE* и *HELENIZMUS*, у другом пасусу речи *FILIP II.* и *FALANGA* и реч *Chairónea* у 14. реду;
- страна 109 – у првом пасусу, у деветом реду реч *Dareios III.* означити црвеном бојом, у другом пасусу, у другом реду реч *GRANIKOS* означити црвеном бојом; у последњој реченици другог пасуса уместо речи *zutekal* написати реч *utiekol*; у трећем пасусу, у другом реду реч *ISSOS* и у 10. реду реч *GAUGAMELY* означити црвеном бојом, на крају странице реч *Póra*, такође означити црвеном бојом;
- страна 110 – у другом пасусу речи *Egypt*, *Macedónia* и *Sýria* означити црвеном бојом;
- страна 111 – означити црвеном бојом: у другом пасусу, у последњој реченици реч *SARAPIS*, у четвртом пасусу у трећој реченици речи *Alexandrijská knižnica* и *FAROS*;
- страна 112 – следеће речи означити црвеном бојом: у петом реду реч *Lyssipos*, у десетом реду реч *MOZAIKA*, у трећем пасусу у трећем реду реч *ERATOSTENES* и у претпоследњем реду реч *IDYLA*; У другом наслову реч *Veda* исправити у *Vedy*;
- страна 116 – у првој реченици речи *Apeninskom polostrove* означити тамно црвеном бојом; у тексту поред мапе између речи *žili* и *Apeninskom* убацити реч *na*;
- страна 117 – речи написане великим штампаним словима (*LATÍNOV, RÍM, KRÁĽOVSTVO, REPUBLIKU, CISÁRSTVO, ETRUSKOVIA*) означити тамно црвеном бојом;
- страна 118 – следеће речи означити тамно црвеном бојом: у другом пасусу, у другој реченици речи *GLADIÁTORSKÉ HRY*, у четвртом пасусу у седмом реду реч *Rím*, у осмом реду реч *ROMULUS* и у десетом реду речи *v roku 753 pred n.l.*; у првој реченици испод наслова *Založenie mesta Rím*

између речи *tisícročí* и *sa* убацити речи *pred n.l.* ;

- страна 119 – све речи написане великим штампаним словима означити тамно црвеном бојом (*REX, SENÁT, NÁRODNÉ ZHROMAŽDENIE, PATRICIOV, PLEBEJCOV, NÁRODNÝCH TRIBÚNOV, VETO*) као и речи *Tarquinia* и „*Spurný*“ у четвртом пасусу;
- страна 120 – речи написане великим штампаним словима (*GLADIŤTORI, GLADIUS*) означити тамно црвеном бојом;
- страна 124 – у другом реду речи *roku 509 pred n.l.*, у петом реду реч *KONZULOV* и у првој реченици трећег пасуса реч *FÓRUM* означити тамно црвеном бојом;
- страна 125 – речи написане великим штампаним словима (*LÉGIE, KORYTNAČKA, TRIUMF, VEJ*) означити тамно црвеном бојом;
- страна 126 – у другом пасусу реч *latinského* написати великим почетним словом; све речи написане великим штампаним словима (*TARENT, PYRRHOVO VÍTAZSTVO, PÚNMI, HANNIBAL, CANNÁCH, SCIPIA, ZAME*) означити тамно црвеном бојом; такође, речи *264-146 rok pred n.l.* и *Druhá púnaska vojma* у првом и трећем реду четвртог пасуса, као и последњу реч на страници „*Afrikánes*“, такође означити тамно црвеном бојом; у последњем пасусу заменити редослед четврте и пете реченице;
- страна 127 – речи написане великим штампаним словима (*PROVINCIE, ROMANIZÁCIA*) означити тамно црвеном бојом;
- страна 128 – у четвртом реду између речи *politikov* и *doby* убацити реч *tej*; речи написане великим штампаним словима (*CAESAR, GALIA*) означити тамно црвеном бојом као и речи у последњој реченици *v roku 44. pred n.l.*;
- страна 129 – други наслов треба исправити и уместо *Kocky sú hodené* написати *Kocka je hodená*; исту исправку урадити и у последњој реченици;
- страна 132 – речи написане великим штампаним словима (*PRINCEPS SENÁTUS, PRINCIPÁT, MONARCHIU, AUGUSTUS, PRETORIÁNSKA GARDA*) означити тамно црвеном бојом као и речи у 15. реду *roku 27. pred n.l.*; у петнаестом реду између речи *funkcia* и *v* треба убацити реч *sa*;
- страна 133 – речи написане великим штампаним словима (*CISÁRSKE, SENÁTSKE, LIMES, DOMINÁT, DOMINUS, TETRARCHIA, AUGUSTUS, CAESAR*) означити тамно црвеном бојом као и речи у другом ступцу у 12. реду *roku 284 n.l.*; у другом ступцу у 1. реду између речи *storočí* и *zasiahla* треба додати *n.l.*;
- страна 134 – речи написане великим штампаним словима

(KONŠTANTÍNOPOL, MILÁNSKEHO EDIKTU v roku 313 n.l.) означити тамно црвеном бојом;

- страна 135 – речи написане великим штампаним словима (*BARBARIZÁCII, GERMÁNOV, GÓTI, HADRIANOPOL, TEODOSIUS I., HUNOV, VEĽKÉ SŤAHOVANIE NÁRODOV*) као и речи *roku 395 n.l.* у четвртом реду претпоследњег пасуса означити тамно црвеном бојом; у претпоследњем пасусу у другој реченици избацити реч *sa*;
- страна 136 – следеће речи означити тамно црвеном бојом: у првом реду реч *ATILLU*, у петом реду реч *VANDALOV*, у осмом реду реч *VANDALIZMUS*, у 10. реду речи *roku 475 n.l.*, у 11. реду реч *Odoakar* и у последњем реду тог пасуса реч *Byzancia*;
- страна 137 – у првој реченици у другом ступцу између речи *sa* и *zjavil* убацити реч *v sne*;
- страна 139 – речи написане великим штампаним словима (*FAMILIA, KLIENTI, PATER FAMILIAS, INSULY*) означити тамно црвеном бојом;
- страна 140 – речи написане великим штампаним словима (*TITUS LIVIUS, TACITUS, CICERO, LATÍNSKY JAZYK, RÍMSKE ČÍSLA*) као и реч *tógu* у првом реду другог пасуса означити тамно црвеном бојом;
- страна 141 - речи написане великим штампаним словима (*ZLATOU DOBOU, VERGÍLIUS, HORĆIUS, OVÍDIUS, TERMY, VÍŤAZNÉ OBLÚKY, PANTEÓN*) као и реч *Eneida* у једанаестом реду означити тамно црвеном бојом; у последњој реченици првог пасуса између речи *Eneida* и *nadoväzovala* убацити реч *sa*; у последњем реду првог пасуса уместо речи *Itálie* написати *Talianska*;
- страна 142 - речи написане великим штампаним словима (*LARY, PENY, KREŠŤANSTVO, JEŽIŠA KRISTA*) означити тамно црвеном бојом;
- СТРАНА 143 - речи написане великим штампаним словима (*12 APOŠTOLOV, EVANJELIÁ, BILIA, SVÄTÉ PÍSMO, STARÚ, NOVÚ ZMLUVU, KATAKOMBY*) означити тамно црвеном бојом;
- СТРАНА 148 - речи написане великим штампаним словима (*DARDANI, TRIBALLI, PANÓNI, BREUCI, AUTORIATI, DÁČANIA, KELTOV, SCORDISCI*) означити зеленом бојом;
- страна 149 – речи написане великим штампаним словима (*ILÝRIU, PANÓNIE, DALMÁCIE, MOÉZIE, TRAJÁNOVU TABUĽU, DÁCIU*) означити зеленом бојом; у последњој реченици након речи *DÁCIU* треба додати следећи текст: *na teritórii dnešného Banátu a Rumúnška*; у тексту који је уоквирен, код објашњења *Romuliana* уместо речи *rímske mesto* треба

написати *rímsky palác*;

- страна 150 – речи написане великим штампаним словима (*SIRMIUM, SINGIDUNUM*) означити зеленом бојом;
- страна 151 – речи написане великим штампаним словима (*NAISUS, ROMULIANA, VIMINACIUM*) означити зеленом бојом; у тексту испод одељка у четвртом реду исправити реч *Riamnom* у *Rimanom*; у првом питању испод текста уместо речи *povstanie* написати реч *povstalcov*;
- страна 155 – у четвртом пасусу у другом реду исправити речи *bolo venované* у *bola venovaná*;

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Реченична конструкција је правилна и јасна, усаглашена са узрастом ученика, што доприноси да градиво буде разумљиво.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4. Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива. Језик уџбеника је јасан, прецизан и доприноси олакшавању процеса учења.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.